

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2011. GODINE
5. RAZRED

Zaporka _____

Bodovi _____

U svakom od sljedeća tri zadatka dva su točna odgovora. Zaokruži slova uz točne odgovore.

- 2 1. Koja dva kontinenta Staroga svijeta imaju obale na najmanjem oceanu?
a) Azija b) Južna Amerika c) Afrika d) Antarktika e) Australija
- 2 2. Koje od navedenih geografskih karata ne pripadaju tematskim kartama?
a) opće b) povijesne c) prometne d) topografske e) turističke
- 2 3. U kojim su toplinskim pojasevima tijekom godine najveće razlike u trajanju dana i noći?
a) sjeverni umjereni b) žarki c) sjeverni hladni d) južni umjereni e) južni hladni

U sljedeća tri zadatka poveži desni stupac s lijevim upisivanjem slova na crtu ispred pojmova u lijevom stupcu. Pazi, dva su slova višak.

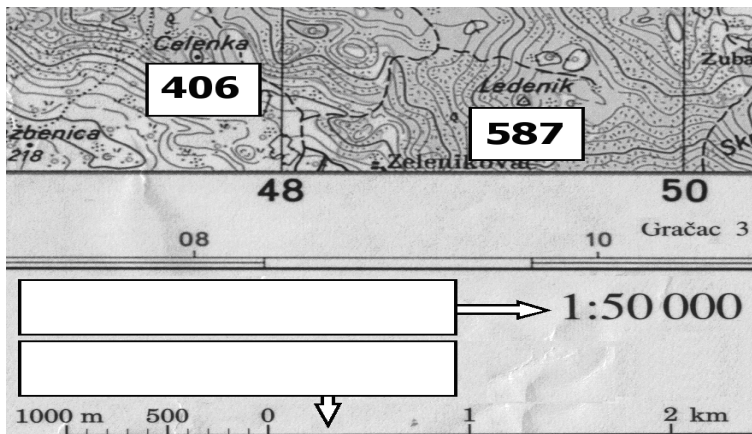
- 3 4. Poveži opise s odgovarajućim paralelama.
_____ ekvator	A) dijeli na pola sjeverni ledeni pojas
_____ sjeverna obratnica	B) dijeli na pola žarki pojas
_____ sjeverna polarnica	C) najkraća je među navedenim paralelama
	D) dijeli na pola sjeverni umjereni pojas
	E) mjesta na toj paraleli s početnom paralelom zatvaraju kut od 23°27'
- 3 5. Poveži opise s odgovarajućim reljefnim oblicima.
_____ ponikve	A) prostrane zavale u kršu
_____ škrape	B) žljebasta udubljenja u kršu, oštih rubova
_____ kamenice	C) veća ljevkaasta udubljenja u kršu ispunjena tlom
	D) prostorno najmanja udubljenja u topivim stijenama
	E) izdužena udubljenja u kršu ispunjena tlom
- 3 6. Poveži reljefne oblike s odgovarajućim procesom nastanka.
_____ djelovanje mora	A) dolina u obliku slova U
_____ djelovanje leda	B) dolina u obliku slova V
_____ djelovanje rijeka	C) dina
	D) klif
	E) vrtača

U svakom od sljedeća dva zadatka prekriži četiri netočna pojma napisana kosim slovima.

- 2 7. Od ukupne Zemljine površine kopno zauzima 27 % / 29 % . Veći dio kopna nalazi se na *sjevernoj / južnoj* Zemljinoj polutki. Kopno je podijeljeno na *šest / sedam* kontinenata. Najdublji dio svjetskog mora nalazi se u *Atlantskom / Tihom* oceanu.
- 2 8. Sjevernoamerička i Euroazijska litosferna ploča međusobno se udaljavaju i stvara se nova Zemljina kora u *Indijskom / Atlantskom* oceanu. Na granici udaljavanja nastaje *dubokomorski jarak / srednjooceanski hrbat*. Na mjestu podvlačenja Nazca ploče pod Južnoameričku ploču dolazi do izdizanja *Anda / Alpa*. Izdignuto uzvišenje je *mlada ulančana planina / staro gromadno gorje*.

3 Sljedeći zadatak riješi pomoću isječka topografske karte.

9. U pravokutnike **upiši** nazive vrsta mjerila označenih strjelicama te **izračunaj** relativnu visinu vrha Ledenik u odnosu na vrh Čelenka.

Prostor za računanje:

Relativna visina je _____ m.

3 Sljedeći zadatak riješi pomoću teksta i tablice.

10. U tekstu o gibanju Zemlje i Zemljinoj osi tri su pogrešna pojma. **Podcrtaj** u tekstu pogrešno upisane pojmove, **prepiši** ih u lijevi stupac tablice, a u desni stupac **upiši** ispravne pojmove.

Sunčev sustav čini jedna zvijezda, devet planeta, sateliti i manja svemirska tijela koja kruže oko Sunca. Na četvrtom mjestu od Sunca nalazi se Zemlja, planet na kojem se razvio život. Zemlja obiđe Sunce za 365 dana i 6 sati, a to gibanje Zemlje oko Sunca naziva se rotacija Zemlje.

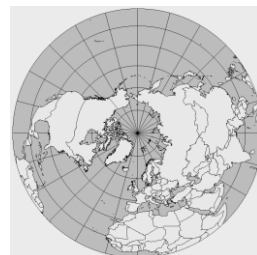
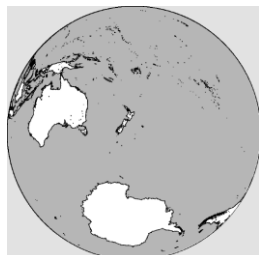
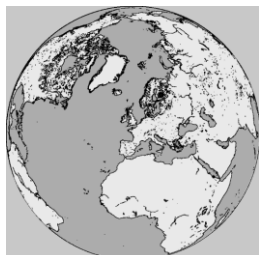
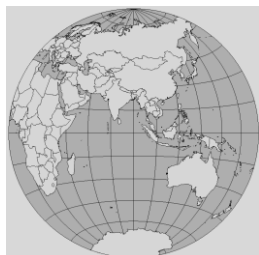
POGREŠAN POJAM	ISPRAVAN POJAM

2 Sljedeća dva zadatka riješi pomoću crteža.

11. Na linije ispod crteža **upiši** nazive naprava koje se koriste za orijentaciju u prometu. **Jedna linija mora ostati prazna.**

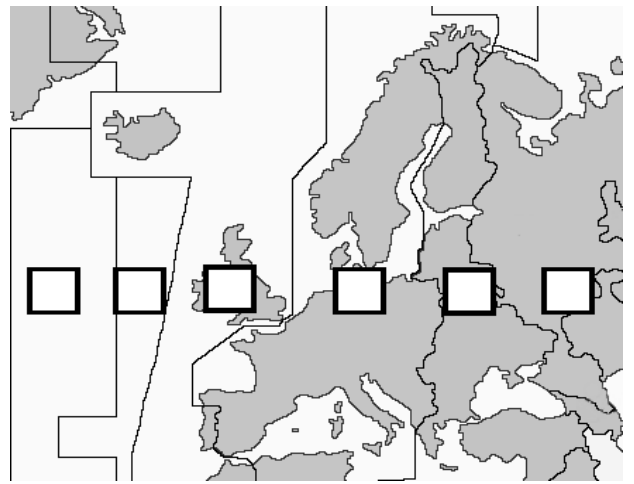

2 12. Na linijama ispod crteža **upiši** naziv polutke na kojoj se nalazi najveći dio kopna i naziv polutke na kojoj se nalazi najveći dio mora. **Dvije linije moraju ostati prazne.**

2

13. Karta prikazuje vremenske pojaseve u Europi. U prazne kvadratiće u istočnoeuropskom i zapadnoeuropskom vremenskom pojasu **upiši brojem** koliko je sati kada je u Zagrebu ponoć.

U sljedećih devet zadataka dopuni rečenice.

2

14. Užarena žitka masa koja se nalazi ispod Zemljine kore naziva se _____, a kada se izlije na površinu Zemlje naziva se _____.

2

15. Površinom najveći kontinent na Zemlji naziva se _____, a najvećim dijelom nalazi se u _____ toplinskom pojasu (*upiši puni naziv*).

2

16. Početni podnevnik prolazi kroz zvjezdarnicu _____ koja se nalazi u _____ (*upisati ime države*).

2

17. Za ravnodnevnica Sunčeve zrake padaju okomito na _____ (*upisati naziv paralele*), a noć na cijeloj Zemlji traje _____ (*upisati broj*) sati.

2

18. Društveni sadržaj na geografskoj karti predočen je _____ znakovima, a ti znakovi objašnjeni su u dijelu karte koji zovemo _____.

2

19. Linije koje na topografskoj karti povezuju mjesta iste nadmorske visine nazivaju se _____, a linije koje povezuju točke iste dubine _____.

2

20. Ravnice do 200 m nadmorske visine nazivaju se _____ i na općim geografskim kartama prikazuju se _____ bojom.

2

21. Otvor vulkana naziva se _____, a izbacivanje vulkanskog pepela, plinova i drugog materijala naziva se _____.

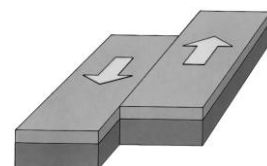
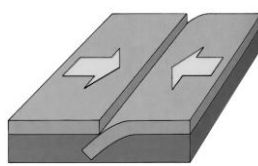
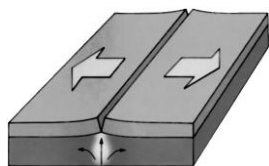
2

22. Tip reljefa koji nastaje na topivim stijenama, najčešće vapnencima naziva se _____ reljef. Ostaci biljaka i životinja očuvani u stijenama nazivaju se _____.

Sljedeća dva zadatka riješi pomoću crteža.

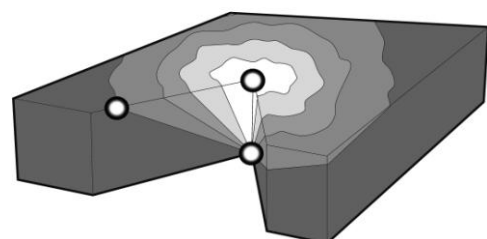
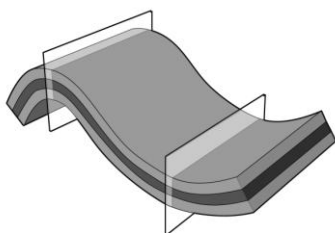
3

23. Na linije ispod crteža **upiši** nazive pomicanja litosfernih ploča.

2

24. Ispod lijevog crteža **upiši** koji je reljefni oblik prikazan na crtežu, a na desnom crtežu **ispuni** kružić koji označava hipocentar potresa.

2 U sljedećem zadatku dvije tvrdnje od pet navedenih su točne. Zaokruži slova uz točne tvrdnje.

25. a) U Sunčevom sustavu Mars i Neptun nemaju prirodnih satelita.
b) Najveći planet Sunčevog sustava je Saturn.
c) Sunčeva sila teža slabija je od Zemljine.
d) Zvijezde su svemirska tijela vlastite temperature i svjetlosti.
e) Sateliti su manja svemirska tijela koja kruže oko planeta.

Sljedeći zadatak riješi upisivanjem jednog broja na crtu.

3 26. Pored glavnih lupina od kojih je građena Zemlja upiši brojeve koji označavaju visinu tlaka i temperature. Pored lupine s najmanjim tlakom i najmanjom temperaturom upiši broj 1, pored sljedeće po visini tlaka i temperature broj 2, a pored lupine u kojoj su najviši tlak i temperatura broj 3.

plašt _____ jezgra _____ kora _____

U sljedećem zadatku tri su odgovora točna. Zaokruži slova uz točne odgovore.

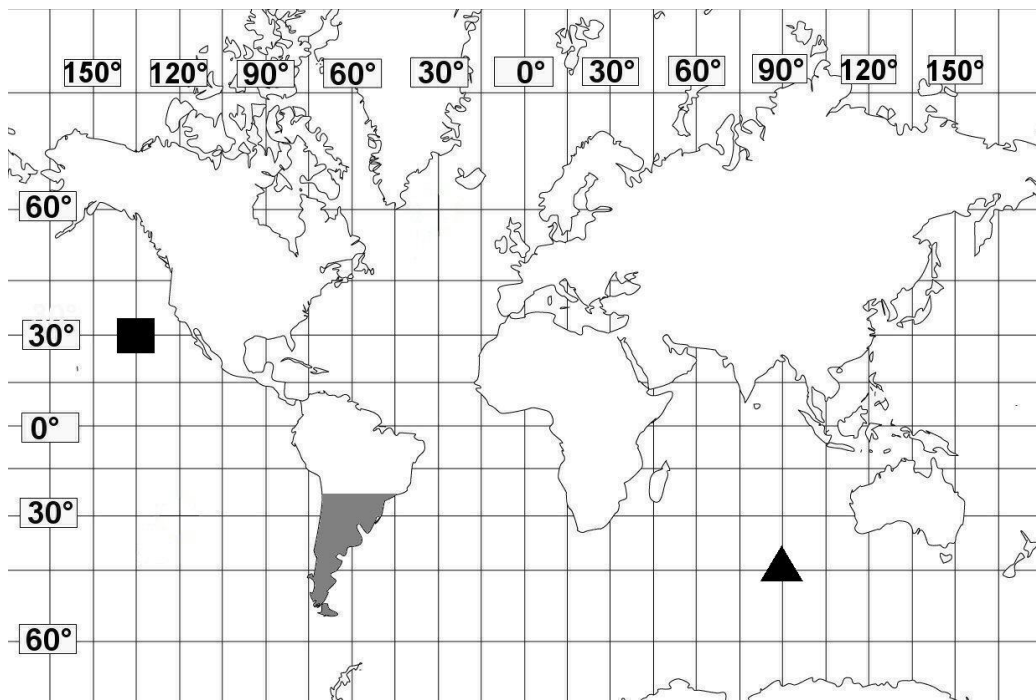
3 27. Koji su od navedenih reljefnih oblika uzvišenja?

- a) gora b) pobrđe c) visoravan d) brežuljak e) depresija

U sljedećem zadatku dopuni rečenicu.

2 28. Poznavanju građe unutrašnjosti Zemlje pridonio je hrvatski znanstvenik _____ (napiši puno ime i prezime), koji je otkrio granicu između Zemljine kore i _____.

3 Sljedeća dva zadatka riješi na priloženoj karti svijeta te pomoću karte svijeta.
29. Odredi geografski smještaj mjesta koja su na karti označena trokutom i kvadratom.

▲ _____ ° od ekvatora i _____ ° od početnog meridijana

■ _____ ° od ekvatora i _____ ° od početnog meridijana

Mjesto koje je na karti označeno trokutom nalazi se u _____ oceanu.

- 3 30. a) Upiši slovo **A** na površinom najmanji kontinent na kojem će biti jesen kada je u zatamnjenom dijelu Južne Amerike proljeće.
b) Upiši slovo **B** na kontinent istočne i južne polutke na kojem je zima za vrijeme ljeta u Hrvatskoj.
c) Upiši slovo **C** na kontinent na kojem se nalazi najviša mlada ulančana planina na Zemlji.